

Agencija za odgoj i obrazovanje
Education and Teacher Training Agency

Ministarstvo
znanosti i
obrazovanja

Županijsko Natjecanje iz povijesti

12. ožujka 2021.

sedmi (VII.) razred

zaporka

--

(peteroznamenasti broj i riječ)

broj bodova:

	77
--	----

Upute natjecateljima **koji ispit rješavaju na stolu**

1. Ispit rješavaš 90 minuta.
2. Prije rješavanja ispita trebaš pažljivo i pravopisno točno ispuniti listić sa zaporkom.
3. Nakon što ispuniš listić sa zaporkom spremi ga u kovertu.
4. Istu zaporku s listića napiši i na prvu stranicu ispita.
5. Ispitne zadatke i upute u zadatku pažljivo pročitaj.
6. Rješenja upisuj na predviđena mjesta u ispitu. Ispit pišeš plavom ili crnom kemijskom olovkom.
7. Ispit pišeš isključivo pisanim slovima, ne tiskanim. Pišeš čitko. Nečitki odgovori bodovat će se s 0 bodova.
8. Osobna imena i prezimena te geografska imena pišeš izvorno prema udžbenicima odobrenim od MZO-a u školskoj godini 2020./2021.
9. Koristi list za koncept tijekom rješavanja ispita, jer jednom napisan odgovor u ispitu više nije dopušteno prepravljati. Odgovori u konceptu se ne vrednuju.
10. Nakon završetka pisanja ispit predaj članu Županijskog povjerenstva.
11. Nakon objave privremene ljestvice poretka imaš pravo uvida u ispit te pravo na pisanu žalbu.

Želimo Ti uspjeh na Natjecanju!

Županijsko povjerenstvo:

1. _____
(predsjednik Županijskoga povjerenstva)
2. _____
(član Županijskoga povjerenstva)
3. _____
(član Županijskoga povjerenstva)

1. Usporedi i spoji parove.

Upišite slovo iz desnog stupca na odgovarajuću crtu ispred imena na lijevom stupcu.

_____ parna lokomotiva	a) braća Lumière
_____ telegraf	b) Robert Fulton
_____ fotografski aparat	c) Nikola Tesla
_____ motor na izmjeničnu struju	d) Rudolf Diesel
_____ telefon	e) Aleksandar Graham Bell
_____ parobrod	f) Louis Daguerre
_____ dizelski motor	g) Samuel Morse
_____ kinematograf	h) George Stephenson

2. Europu je 1848. godine zahvatio niz građanskih revolucija koje su imale u mnogim zemljama nacionalna obilježja.

Pogledaj zemljovid. Odgovori na tri pitanja.

2.1. Tko je tijekom revolucije 1848. godine izabran za predsjednika u Francuskoj?

	1
--	---

2.2. Napiši imena triju europskih država koje nisu bile zahvaćene revolucijama 1848. godine?

	3
--	---

2.3. U kojem je gradu bio okupljen Svenjemački parlament 1848. godine s namjerom da se izglasa ustav buduće ujedinjene Njemačke?

	1
--	---

3. Većina stanovnika Europe u 18. stoljeću živjela je na selu i bavila se poljoprivredom. U radu se upotrebljavala snaga domaćih životinja, vjetra i vode. Krajem 18. stoljeća nastupile su velike promjene. Ključno postignuće bio je izum parnog stroja.

Tablica 1. Proizvodnja ugljena i željeza u Engleskoj

proizvodnja ugljena (u milijunima tona)		proizvodnja željeza (u milijunima tona)	
1770.	6,2	1806.	0,25
1836.	30	1835.	1
1850.	50	1847.	2
1870.	112,2	1870.	5,9

Odgovori na dva pitanja.

3.1. Na temelju podataka iz tablice zaključi koje godine je postignut najveći rast proizvodnje ugljena i željeza?

	1
--	---

3.2. Kako se zove razdoblje koje je obilježeno najvećim rastom proizvodnje i napretkom tehnologije?

	1
--	---

- 4. U hrvatskim zemljama u 19. stoljeću nisu postojali osnovni preduvjeti za početak industrijalizacije. Iako je industrijalizacija zahvatila hrvatske zemlje, u njima su se dugo održali manufakturni oblici proizvodnje.**

Što koči razvoj industrije i trgovine na području hrvatskih zemalja tijekom 19. stoljeća? Zaokruži tri točna odgovora.

- a) Razjedinjenost hrvatskih zemalja.
- b) Povećanje broja banaka, štedionica i kreditnih zadruga.
- c) Veliki utjecaj hrvatskog građanstva na razvoj industrije.
- d) Prometna nepovezanost.
- e) Austrijski i ugarski interesi gledaju vlastitu dobrobit.

	3
--	---

- 5. U svibnju 1848. godine osnovana je prva hrvatska samostalna vlada Bansko vijeće. Bansko vijeće u svojem djelokrugu imalo je pet samostalnih odsjeka (ministarstava).**

Zaokruži nazive pet samostalnih odsjeka Banskog vijeća.

	5
--	---

UNUTARNJI POSLOVI

PROSVJETA

PRAVOSUĐE

VOJNI POSLOVI

VJERSKI POSLOVI

FINANCIJE

VANJSKI POSLOVI

- 6. Industrijalizacija koja je započela u Engleskoj proširila se Europom stigavši postupno i u hrvatske krajeve. Investicije u industrijske pogone i razvoj prometne mreže bili su rezultat ulaganja stranog kapitala.**

Zaokruži tri točne tvrdnje.

	3
--	---

- a) Lujzinska cesta nazvana je prema kćeri Karla III.
- b) Željeznička pruga od Karlovca do Rijeke izgrađena je 1873. godine.
- c) Prva hrvatska tvornica papira osnovana je u Rijeci.
- d) Prva gospodarska izložba u Hrvatskoj održana je u Osijeku.
- e) U Zagrebu osnovana je Prva hrvatska štedionica.

7. U Zagrebu na prijedlog Narodne stranke, 25. ožujka 1848. godine sastala se velika narodna skupština. Zaključci skupa oblikovani su u politički, gospodarski i narodni program - *Zahtjevanja naroda Hrvatskog / Zahtijevanja naroda*.

Koje su promijene nastupile u Hrvatskoj kao posljedica *Zahtijevanja naroda* upućena habsburškom vladaru 1848. godine?

Zaokruži tri točne tvrdnje.

- a) Jednakost svih građana pred zakonom i u plaćanju poreza.
b) Josip Jelačić imenovan je hrvatskim banom.
c) Žene su dobile pravo glasa.
d) Ukinuto je kmetstvo.
e) Sve vjeroispovijesti postale su jednake.
f) Službena uporaba hrvatskog jezika u upravi i školstvu.

	3
--	---

8. Poveži talijanske i njemačke pokrajine s odgovarajućim nacionalnim državama stvorenim nakon ujedinjenja tako što ćeš na praznu crtu s lijeve strane upisati odgovarajuće slovo s desne strane.

	2
--	---

_____ Baden

_____ Kraljevstvo dviju Sicilija

_____ Bavarska

_____ Lombardija

A. Njemačka

B. Italija

9. Hrvatski publicist Imbro Ignjatijević Tkalac, u svojim *Mladenačkim uspomnama iz Hrvatske (1894.)*, opisao je putovanje iz Karlovca u Zagreb, prije pojave željeznice.

„Put je doista trajao cijeli dan. Na polovini puta, u selu Jaski, morali su se konji barem dva sata odmarati. Za to vrijeme ručali smo u tamošnjoj veoma dobroj gostionici. Druga polovina puta, od Jaske do Zagreba, trajala je još mnogo duže, jer se cesta čas uspinje, čas spušta... U Zagreb smo stigli doista tek pred noć. Ulični pločnici u Zagrebu su toliko bili rđavi i neravni, da nas je vožnja gradom do našeg konačišta više umorila nego cijelo ostalo putovanje.“

(I.I.pl. Tkalac, *Mladenačke uspomene iz Hrvatske*, Karlovac, 2002.)

Analiziraj tekst i utvrdi koje su razlike u načinu putovanja od Karlovca do Zagreba danas te ih usporedi s putovanjem u prvoj polovici 19. stoljeća.

3

10. Nakon što je svjedočio sukobu austrijske i francuske vojske tijekom bitke kod Solferina, poznati švicarski filantrop potaknuo je osnivanje međunarodne organizacije Crvenoga križa.

Slika 1. Švicarski filantrop

Promotri Sliku 1. i odgovori na dva pitanja.

10.1. Tko je osoba prikazana na Slici 1.? Zaokruži odgovor.

1

- a) Camilo Cavour b) Luj Bonaparte c) George Sand d) Henry Dunant

10.2. Navedi tri istaknuta postignuća osnivanja međunarodne organizacije Crvenog križa koju je osnovala osoba na Slici 1.

3

- 11. Crveno-bijelo-plava trobojnica prvi puta je upotrijebljena tijekom svečanosti ustoličenja bana Josipa Jelačića. Trobojnica je ubrzo postala simbol hrvatskog identiteta. Od 1868. godine počela se rabiti kao službena zastava Hrvatske. Promotri fotografiju i odgovori na pitanje.**

	3
--	---

Slika 2. Hrvatska zastava iz 1848. godine

- 11.1. Navedi imena hrvatskih zemalja čiji su grbovi prikazani na hrvatskoj zastavi iz 1848. godine.

- 12. Franjo Josip I., uveo je 1851. godine novi apsolutizam koji se još naziva i Bachov apsolutizam ili neoapsolutizam. Uvođenjem novog apsolutizma došlo je do mnogih promjena unutar Habsburške Monarhije.**

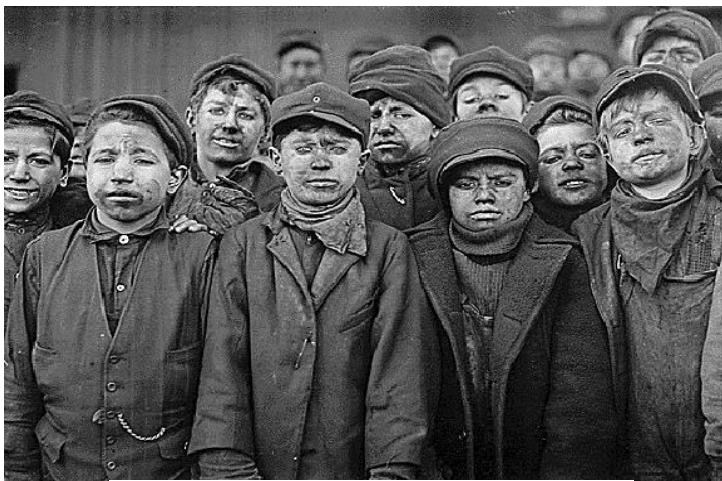
Zaokruži tri društvene posljedice provođenja Bachovog apsolutizma u hrvatskim zemljama.

- a) Modernizacija sudstva, uprave i školstva.
- b) Poljoprivreda je doživjela značajan napredak.
- c) Djeca na selu su se često školovala.
- d) Od 1854. godine umjesto hrvatskog jezika, u škole se uvodi njemački jezik.
- e) Novinarima i urednicima nije bilo dopušteno izražavati mišljenje o političkom stanju.

	3
--	---

13. U vrijeme Prve industrijske revolucije zbog naglog industrijskog razvoja došlo je do negativne popratne pojave iskorištavanja dječjeg rada. Djeca su od ranog djetinjstva radila u najtežim uvjetima.

Pažljivo promotri Sliku 3.

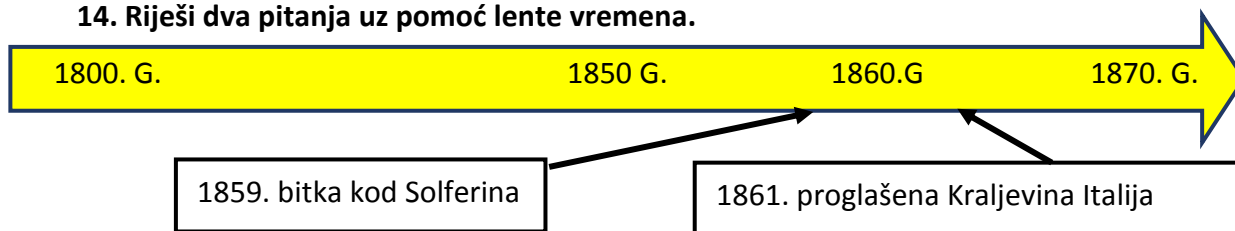
Slika 3. Fotografija djece radnika

3

Zaokruži slovo ispred tri točne tvrdnje.

- a) Djeca koja su radila u tvornicama, a dolazila su iz sirotišta, nisu primala plaću.
- b) Djeca su primala veću plaću od odraslih.
- c) U Britaniji je 1842. godine potpuno zabranjen rad u rudnicima djeci mlađoj od 10 godina.
- d) Djecu nisu zapošljavali u rudnicima.
- e) Roditelji su dopuštali zapošljavanje djece.

14. Riješi dva pitanja uz pomoć lente vremena.

14.1. Kako se zove talijanska država koje je predvodila ujedinjenje Italije?

1

14.2. Kako se zove prvi kralj Kraljevine Italije?

1

15. Revoluciona gibanja u Beču 1848. godine oslabila su položaj bečkog Dvora. Tu slabost nastojali su iskoristiti narodi unutar Habsburške Monarhije.

Pažljivo promotri Slike 4. i 5. i odgovori na pitanja.

Slika 4. Josip Jelačić (1801.-1859.)

Slika 5. Lajos Kossuth (1802.-1894.)

15.1. Navedi imena zemalja unutar Habsburške Monarhije čiji su vođe prikazani na Slikama 4. i 5.?

	2
--	---

15.2. Objasni kakav je bio odnos Josipa Jelačića prema vladi koju je vodila osoba na Slici 5.?

	1
--	---

16. Analiziraj povijesni izvor. Pažljivo promotri Sliku 6. i odgovori na pitanje.

Rođenje malog Francija, kako su ga u užem obiteljskom krugu u djetinjstvu od milja nazivali, bilo je u svim dijelovima Monarhije, uključujući i hrvatske zemlje, primljeno i pozdravljeno kao rođenje budućeg cara (...)

(N.Budak, M. Strecha, Ž. Krušelj, *Habsburzi i Hrvati*, Zagreb, 2003., 131.-133.)

Na praznu crtu upiši ime vladara koji je stupio na prijestolje Habsburške Monarhije 1848. godine.

	1
--	---

Slika 6. Vladar Habsburške Monarhije

17. Objasni zašto je ruski car Nikola I. u pismu upućenom britanskoj kraljici Viktoriji Osmansko Carstvo nazvao „bolesnikom na Bosporu“?

	3
--	---

18. Analiziraj tvrdnje povezane uz uvođenje Listopadske diplome 1860. godine koja je unijela promjene obzirom na prethodno razdoblje Bachovog apsolutizma.

Zaokruži tri tvrdnje koje se odnose na društvene promjene.

- a) Vraćena ustavna monarhija.
- b) U Hrvatskoj ostaju Bachovi husari.
- c) Održavani državni sabori koji su birali predstavnike za Carevinsko vijeće.
- d) Umire politički život u zemlji.
- e) Potvrđena jednakost svih ljudi pred zakonom.
- f) Zadarska je biskupija uzdignuta na položaj nadbiskupije.

	3
--	---

19. Pažljivo promotri Sliku 7. koja prikazuje zgradu u kojoj se Židovi okupljaju kako bi obavljali vjerske aktivnosti (molitve).

Na praznu crtu napiši kako se ta vjerska zgrada zove?

	1
--	---

Slika 7. Vjerska zgrada Židova
izgrađena 1867. godine u Zagrebu

20. Od početka 1820-tih ustalio se za skup pitanja, problema i događanja oko prevlasti nad Osmanskim Carstvom i područjima koja su mu težila naziv „istočno pitanje“. Među državama koje su željele ovladati tim prostorom isticala se Rusija.

Navedi tri razloga/interesa zbog čega je Rusija težila ovladati tim prostorom?

	3
--	---

21. Slovenski književnik i političar Janez Trdina u mladosti je bio profesor u Hrvatskoj. Kasnije je objavio knjigu svojih uspomena, koja je prevedena na hrvatski jezik.

Pročitaj ulomak iz njegovih uspomena.

„Bachov sistem u Hrvatskoj 1855. već se posve učvrstio i ukorijenio. Ban Jelačić vladao je samo formalno, dok je najveću vlast u zemlji preuzeo Schwab, potpredsjednik najvišeg zemaljskog suda, koji je bio glavni agent i čovjek od povjerenja bečke vlade. Umjesto biranih činovnika u pisarnicama su sjedili njemački birokrati koji su bili rodnom većinom Slovenci, ali nisu bili svjesni svoje narodnosti, pa su se u svim službenim poslovima služili njemačkim jezikom, (...) Germanizacija cjelokupnog hrvatskog naroda činila se Schwabu najvećom dobrotom što može zadesiti Hrvate.“

(Janez Trdina, *Bachovi husari i ilirci*, reprint, Zagreb, 1980.)

Zaokruži tri točne tvrdnje.

- a) Autor ovog ulomka je po narodnosti Nijemac.
- b) Njemački birokrati većinom su bili Slovenci.
- c) Činovnici koji su služili u Hrvatskoj zvani su „Bachovi husari“.
- d) Činovnici su se u službenim poslovima služili njemačkim jezikom.
- e) Ban Josip Jelačić je imao stvarnu bansku vlast.

	3
--	---

22. Kronološki poredaj događaje upisivanjem brojeva od 1 do 4 na prazni crtu tako da 1 označava najstariji, a 4 najmlađi događaj.

_____ prva telefonska linija u Zagrebu

_____ željeznička pruga Budimpešta-Zagreb-Rijeka

_____ Milenijska izložba u Budimpešti

_____ prvi radnički list *Radnički prijatelj*

	4
--	---

23. Kada su burni događaji zahvatili 1848. godine Europu i Hrvatsku, brojni tajni agenti su preplavili europske države i podnosili izvještaje o političkom stanju. U Hrvatskoj je boravio poljski agent koji je u svojem izvještaju opisao Josipa Jelačića.

Pročitaj ulomak i odgovori na dva pitanja.

On je jedan od ljudi koji su rođeni u uniformi. Krajiško dijete i pjesnik. Voli svoj narod i cijelo Slavenstvo. (...) Njegov život iz doba kada je bio pukovnik, uzoran je s moralnih gledišta – krajišnici nikada nisu imali boljeg pukovnika. No, kao zapovjednik u borbi ima malo vojničke mudrosti – dobar je vojnik pod zapovjedništvom drugih. (...) Njegova privrženost Habsburgovcima datira od trenutka njegova izdignuća za bana. (...) Kao ban ima jedino tu vrlinu da je Hrvat – svjetsku politiku on ne razumije, unutrašnje odnose u Austriji ne poznaje. (...) Kada progovori na javnim skupovima, uvijek ga izda njegov pjesnički duh – deklamira fraze koje podilaze ukusu puka.“

(J. Neustädter, *Ban Jelačić i događaji u Hrvatskoj 1848.* ŠK, Zagreb, 1994.)

23.1. Kako se zove dinastija koju je podržavao?

	1
--	---

23.2. Što je po zanimanju bio Josip Jelačić?

	1
--	---

24. Pročitaj izvor.

„Rijeka je grad koji sve brži razvoj doživljava nakon 1719. godine. Tada je kralj Karlo VI. Rijeci dodijelio status slobodne luke. Industrijalizacija počinje izgradnjom Lazareta i mandrača 1722. godine, rafinerije šećera 1750., niza pogona za proizvodnju papira, kože, konopa, svile, riže, duhana, tjestenine, čokolade. Grade se škverovi, ljevaonice metala, a grad se cestama Karolinom i Lujzijanom povezuje s unutrašnjošću. Rijeka se kao važno prometno, manufakturno i lučko središte razvija kroz 18., 19. i 20. stoljeće.

(Mirela Caput, *Tvornica papira Rijeka, Povijest u nastavi*, 8, 2010.)

Zaokruži uljeza među navedenim pojmovima.

	1
--	---

DUHAN

KOŽA

SVILA

ČOKOLADA

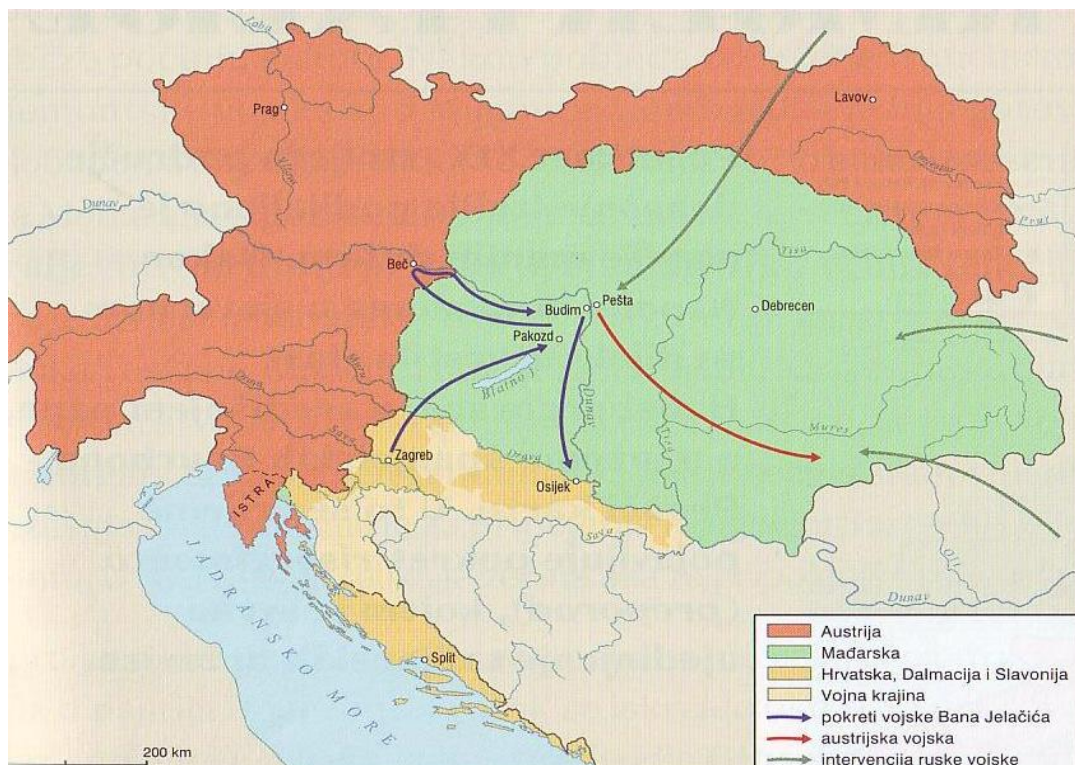
PAPIR

KONOP

TJESTENINA

STAKLO

25. Pogledaj zemljovid i odgovori na dva pitanja.

(Zemljovid Habsburške Monarhije tijekom rata 1848. / 1849. godine)

25.1. Navedi nazive triju hrvatskih područja koje je ban Jelačić formalno ujedinio pod svojom upravom?

3

25.2. Ban Josip Jelačić nakon formalnog ujedinjenja je nosio mnoge titule.

Zaokruži titulu koju NIJE nosio.

1

- a) ban
- b) namjesnik
- c) civilni upravitelj
- d) guverner
- e) zapovjednik
- f) general